

Todesgedicht über Ioannes Aitolos aus dem Jahre 1811

Ödön Füves

doi: [10.12681/makedonika.312](https://doi.org/10.12681/makedonika.312)

Copyright © 2014, Odon Fuves

Άδεια χρήσης [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/).

Βιβλιογραφική αναφορά:

Füves, Ödön. (1968). Todesgedicht über Ioannes Aitolos aus dem Jahre 1811. *Μακεδονικά*, 8(1), 405–407.
<https://doi.org/10.12681/makedonika.312>

ἽΟ Σέρβος δεσπότης Γεώργιος Μπράνκοβιτς φυλάγει πιστά τοὺς ὄρους ὑποτελείας καὶ ὅταν πέφτη ἢ Θεσσαλονικὴ καὶ ὅταν κυριεύεται ἡ Κωνσταντινούπολη ὥστοςο αὐτὸ δὲν τὸν ἔσωσε. Ἐννέα χρόνια ὕστερα ἀπὸ τὴν ἄλωση τῆς δευτέρας πόλης τοῦ Βυζαντίου, στὰ 1439, οἱ Τοῦρκοι ἐπιτίθενται καὶ κυριεύουν τὸ Σερβικὸ Κράτος (πρώτη πτώση) καὶ ἔξι χρόνια ὕστερα ἀπὸ τὴν ἄλωση τῆς βυζαντινῆς πρωτεύουσας, στὰ 1459, πέφτει στὰ χέρια τοῦ σουλτάνου ὀριστικά πιά ἡ σερβικὴ πρωτεύουσα καὶ μαζὶ μ' αὐτὴ ὁλόκληρο τὸ Σερβικὸ Κράτος¹.

ΙΩΑΝΝΗΣ Α. ΠΑΠΑΔΡΙΑΝΟΣ

TODESGEDICHT ÜBER IOANNES AITOLOS AUS DEM JAHRE 1811

Der anerkannteste Sprachlehrer griechischer Herkunft in Ungarn war Ioannes Aitolos, von dem P. N. Liufis² schreibt: «... ὅς ἐδίδαξε μέχρι τοῦ 1782 τὰ ἐγκύκλια μαθήματα (στὴν Κοζάνη) καὶ εἶτα ἀπῆλθεν εἰς Ἑγρην, ἐνθα μέχρι τέλους τοῦ βίου αὐτοῦ διετέλεσε διδάσκων τὰ τέκνα τῶν ἐκεῖ ὁμογενῶν». Dieser Bericht ist nicht pünktlich, weil Aitolos, nachdem er aus Kozani nach Ungarn gekommen war, lediglich ein Jahr in Eger verbrachte³. Danach ging er nach Miskolc, wo er in der dortigen hellenischen Schule ungefähr 30 Jahre lang tätig war.

Über I. Aitolos stellte schon E. Horvath⁴ richtig fest, dass er in Ungarn den Namen Apostolovics (Ἀποστολιδῆς) angenommen hatte. Wegen seines Wissens hat er sich nicht nur unter den in Ungarn lebenden Griechen, sondern auch in ungarischen Kreisen Ansehen gewonnen. Z. B. erwähnt ihn Ferenc Kazinczy in einem Briefe. Kazinczy war der Organisator der ungarischen Schrifsteller.

Ioannes Apostolovics war der Griechischprofessor von Ferenc Nagy, der ein berühmter Professor der Philosophie in Sárospatak war. Als Apostolovics im Jahre 1811 in Miskolc gestorben war⁵, schrieb Nagy von seinem Meister ein griechisches Gedicht. Unter den Flugblättern der Budapester Universitätsbibliothek wurde diese Dichtung aufgefunden, mit Hilfe deren der Lebenslauf und die Tätigkeit des aus Kozani nach Miskolc gekommenen berühmten griechischen Sprachlehrers gut erkennbar sind.

Ioannes Apostolovics (Aitolos) war im Jahre 1746 in Misslungi geboren. Seine Studien machte er in Smyrna. Er unterrichtete 12 Jahre lang in Kozani, von wo er im Jahre 1782 nach Eger in Ungarn kam. Im folgenden Jahre gründete er die hellenische Schule in Miskolc, wo er bis zum Tode (1811) als Schuldirektor tätig war.

1. K. Jireček - J. Radonić, σ. 362 κ.έ.

2. Ἱστορία τῆς Κοζάνης, Ἀθήναι 1924, σ. 194.

3. Fűves Ö., Adatok az egri görögök történetéhez. «Antik Tanulmányok», 5 (1958) 80.

4. Ἰωάννης Ἀποστολιδῆς ὁ Αἰτωλός. «Egyetemes Philológiai Közlöny», 68 (1944) 37-40.

5. Nach seinem Tode erschien über ihn ein Nekrolog in des «Zeitung Hazai Indósisatok».

ΜΝΗΜΟΣΥΝΗ

τοῦ Σοφωτάτου Ἀνδρός
Ἰωάννου Ἀποστόλοβιτς
διδασκάλου τῆς Ἑλληνικῆς Γλώσσης
ἐν Μισκόλτς.

Ἔγραψε

ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΣ ΝΑΓΥ

Διδάσκαλος ἐν τῷ κατὰ Πάτακον
Γυμνασίῳ

Ἐν Σ. Πάτακ ἁωιά'.

ΕΠΙΓΡΑΜΜΑ

πρὸς αὐτὸν

Εἰς φίλ' Ἀποστολίδης, ὧς σου καὶ τοῦνομα δηλοῖ,
Εἶγε πρὸς ἄλλους ἐκ πατρίδος ἢ σὲ Θεός.
Κέκλεσο· κἂν ποιῆς πολλοὺς τ' ἀγαθοὺς μαθητάς
Υἱὸς ἀποστολικὸς δ' ὦν, κομιῇ τὸ γέρας.

ΑΠΟΚΡΙΣΙΣ

τοῦ αὐτοῦ

Φραγκίσκος Νάγυ ἐμμελέως, τὰ δὲ δίστιχα ἦκε
Μνημόσυνον φιλίας ἐσομόμενοισι λιπῶν.
Λεύσσετε τὸν δ' ἔταρον πολυγράμματον, ἄσματα μόνον
Ἐμμέσως ἄδοντ', οὐ Δαναῶν τὸ γένος.

ΕΛΕΓΕΙΑ

ὑπὲρ νεκροῦ τοῦ αὐτοῦ

τέθνηκε ἐν Μισκόλτς, ἔτει Χριστογ. ἁωιά',
τοῦ Βίου ξέ, μηνὸς Φεβρουαρίου ἡμέρα τῇ η'.

Κάτθανε τῶν Μουσῶν ἀγαπητὸς ἐὺς τε μαθητῆς
Θρησκείας· κλαῦσω τὸν σοφὸν ἄνδρα, λύρα.
Κλαίετε νῦν Μοῦσαι Δαναῶν τ' Ἐκκλησία πένθει,
Ἵμετέρας πέσε γὰρ πρῶτον ἄγαλμα σχολῆς.
Αἰ Χάριτες πᾶσαι θρηνοῦσι τὸν υἱέα φθιβόν,
καὶ Θρησκεία πλέον δάκρυα πολλὰ χέει.
Ἄξιός οὖν θρήνου, πολλοὺς τ' ἀγαθοὺς τε πολίτας
τῇ πατρίδι ποιῆσ' ἄλλοτριούς τε ὁμοῦ.
Ὅν δὲ νόψ καλόν. Μισολογία πατρίς ἔτικτε,
Εἴτ' ἐδίδαξ' αὐτὸν γράμματα Σμίρνα πόλις,
Ὀγγαρία, Θρήκη τε, Πολωνία τ' οἶδε τις, οἷος
Ἦτο πρὸς ὄν κατ' ἔτος παιδίας ἐπεμψε συχνῶς.

Ἐν Κοζάνῳ ἐδίδαξε τὰ πρῶτα νέους· ἀπὸ τούτου
 Ἦλυθεν εἰς Ἀγρίαν καὶ παρέδωκε γραφάς.
 Ὑστερον ἐν Μισκόλτς Δαναῶν γε τέθεικε θέμηλον
 τῆς δὲ σχολῆς σπουδῶν σπέρματα καλὰ φύων
 Ἦ κατὰ τὴν ψυχὴν ἀκριβῆς, κατὰ τ' ἦθος ἀμύμων
 Ἦτο φίλάνθρωπος καὶ πεφίληκε Θεόν.
 Υἱὸς ἀποστολικὸς κατὰ τοῦνομα ἦτο καὶ ἔργον
 Μέχρι τέλεσσε δρόμον καὶ τὸν ἀγῶνα βίου
 Οὐράνιον δέχεται τοιγάρ μετὰ τ' ἔργα βραβεῖον
 Ὀλβιος ὃς γ' οὕτω κάθθανε, κ' ὠδε βιούς.
 Κἀν ἄραγ' ἐν σιγῇ ὁ νέκυς πεπυκασμένος ἔσται,
 Ἀλλὰ τίς ἦ αὐτός, πράγματι πόνος τε λέγει.
 Μνημοσύνην κατελείψ' ἄλλοις α) ἀγαθῇ δὲ γυναικί
 καὶ θυγατρᾶσιν εἰς ἄλγεα καὶ στοναχάς β).
 Αἴς μὲν μοῖτρα χαράν, τὸ δὲ χρῆμα κράτιστον ἀφείλε,
 Ὦν τε πόθον καὶ ὁμοῦ κῦδος ἔχουσι πόλοι.
 Ὦ μάκαρ, ἡσυχίαν σχῆς νῦν μετὰ πράγματα πολλὰ
 Καὶ μαλακῶς τεὰ δὴ λείψανα γαῖα στέλῃ.

α) Ἐν Κοζάνῳ Διδάκαλος ἦ ἔτεσι ιβ', ἐν Ἀγρία α', ἐν Μισκόλτς λ'.

β) Αὐτὴ ἀγαθῇ, καὶ προέχουσα γυνὴ ἐστὶν Ἐλισάβετ Ἰαγκοβίτς, μεθ' ἧς ἐν γάμῳ ἔζησεν ἔτεσι κβ'. Θυγατέρες εἰσὶ, Καθαρίνα καὶ Ἀναστασία, ἅς κομιδῇ ἀγαθῶς ἔτρεψε.

ΕΠΙΤΑΦΙΟΝ

Ἰωάννης μὲν Ἀποστόλοβιτς τῷ σώματι θραυστῷ
 τέθναε· ζῆ δ' αὐτοῦ οὖνομα, ζῆ τε πόνος.
 Ἦ πολυγράμματος, ἦ κεδνός τ' ἀκριβῆς τε Σχολάρχης,
 Ὅς γε σοφῶς πολλοῦ τοὺς ἐδίδαξε νέους,
 Ἐς μακάρων, ψυχὴν Θεὸς ἔνθεν ἀπῆχε, ὁμίλον·
 Τῇ δὲ σόφῳ μούον λείψανα δῶκε πόλις.

ÖDÖN FűVES

ΔΙΑΠΙΣΤΩΣΕΙΣ ΤΟΥ κ. ΙΩΑΝΝΟΥ Κ. ΒΑΣΔΡΑΒΕΛΛΗ, ΓΕΝΙΚΟΥ ΓΡΑΜΜΑΤΕΩΣ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ, ΕΙΣ ΤΑ ΑΡΧΕΙΑ ΤΗΣ ΒΙΕΝΝΗΣ.

Περὶ τὰ μέσα Ἰουνίου τοῦ 1968 μετέβην δι' εικοσαήμερον παραμονὴν εἰς Βιέννην πρὸς ἐπιτόπιον διαπίστωσιν τῆς ὑπάρξεως ἀνεκδότων ἀρχαικῶν ἐγγράφων εὑρισκομένων εἰς τὰ ἐκεῖ κρατικά ἀρχεῖα, ἰδιαιτέρως εἰς τὰ ἀρχεῖα τῆς Ἑλληνικῆς Μητροπόλεως Αὐστρίας, με ἔδραν τὴν Βιέννην, εἰδικῶς δὲ ἀνεκδότων ἐγγράφων ἀναφερομένων εἰς τὸν βίον καὶ τὰς πράξεις ἀνδρῶν καταγομένων ἐκ τῆς Μακεδονίας, οἵτινες ἀπὸ τοῦ 17ου αἰῶνος καὶ ἐν συνεχείᾳ φεύγοντες τὸν ζυγὸν τῶν Τούρκων ἐγκατεστάθησαν ἐκεῖ.